

Atatürk Kültür Merkezi'nden Haberler

Suzan GÜR*

8. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi'nin Ardından

Başkanlığımızın 24-27 Ekim 2013 tarihleri arasında gerçekleştirdiği 8. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi Eskişehir'de bilim ve kültür dünyasını buluşturdu. UNESCO tarafından "2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti" seçilen Eskişehir, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı'nın düzenlediği, Anadolu Üniversitesi ve Eskişehir Valiliğinin katkıda bulunduğu uluslararası bir kongreye ev sahipliği yaptı.

Anadolu Üniversitesi, Atatürk Kültür ve Sanat Merkezinde yapılan açılıшта Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Prof. Dr. Turan Karataş, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı Prof. Dr. Derya Örs, Anadolu Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Naci Gündoğan, Cumhurbaşkanı Genel Sekreteri Prof. Dr. Mustafa İsen, Eskişehir Valisi Güngör Azim Tuna, Kültür ve Turizm, Mili Eğitim eski Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik birer konuşma yaptılar.

Prof. Dr. Turan Karataş, Atatürk Kültür Merkezi düşünce, sanat, edebiyat, folklor, bilim tarihi başta olmak üzere, kültürümüzü bütün yönleriyle incelemek, bu geniş sahada araştırmalar yapmak/yaptırmak, bilimsel faaliyetlerde bulunmak amacıyla kurulmuş ve bu yolda 30 yılı ardında bırakmış olan bir kurumdur vurgusuyla başladığı konuşmasında özetle şunları söyledi:

* Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı.

"Kültür, toplumların atalarından tevarüs etmiş oldukları maddi ve manevi değerler bütünüdür. Her kültür unsurunda, nice hayatların sıcaklığı ve insaniliği bulunur. Kültür, insan nevi kadar çeşitli, insanlık tarihi kadar kadimdir.

Teknolojinin baş döndürücü bir hızla gelişmesi; kültürel mirası, çeşitlilikleri, zenginlikleri ortaya çıkarmak için bir araç olabileceksen, küresel ölçekte yaygınlaşan kitle iletişim araçları, neredeyse tek tip kültürü dayatmaktadır. Dahası, birlikte bile düşünemeyeceğimiz 'endüstri' ve 'kültür' kavramlarının yan yana anılmasına sebebiyet vermektedir. Hiçbir teknolojik uygarlığın var edemeyeceği kültürel miras ve onun bahsettiği zenginlikler, maalesef yok olmaya yüz tutmuştur.

Bu olumsuz gidişata mani olmak için, yani tek tipleşmeye ve pervasız endüstrileşmeye tepki olsun diye, insanlığın kültürel mirası yaşatılsın diye, ulusal ve milletler arası çabalar artmıştır. Bu bağlamda özellikle UNESCO'nun çabası ve gösterdiği farklı yaklaşım dikkate değer.

Kültürel miras, sadece müzelerde ziyaret edebileceğimiz çeşitli eşyalar değil, bizleri sürgit yenileyebilecek bir ilham kaynağıdır. Geçmiş zamanın şavkıyan parlıtıdır. Tepeden tırnağa yıkayıp arındıran eskimeyen güzelliştir. Yerine göre bir çift nakış, 'biraz kına, tetikte duran bir gülüş', belki manalı bir bakıştır. Bu kıymetin farkına varan UNESCO, 2000'li yılların başında 'Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ni kabul etmiştir."

Prof. Dr. Karataş, Atatürk Kültür Merkezi tarafından dört yılda bir düzenlenen bu kongrelerin, Türk dünyasının önemli toplantılarından biri hâline geldiğini şu sözlerle dile getirdi;

"Kongre, çeşitli ülkelerin bilim insanlarını bir araya getirerek Türk kültürü üzerine yapılan özgün araştırmaların, çalışmaların ortaya çıkmasına, paylaşılmasına, tartışılmasına zemin hazırlamaktadır. Buradaki sunumların ve tartışmaların kitap halinde basılması da, yapılan etkinliğin yaygın değerini arttırmaya yöneliktir. Elbette, aynı dünyanın ve duyarlılığın mensubu olan insanları bir araya getirmek, tanıştırmak, buluşturmak da bu toplantıların amaçları arasında sayılabilir."

Kurum Başkanı Prof. Dr. Karataş, bu yılki kongrede katılımcı sayısının çokluğuna değil, sunulacak bildirimlerin bilimselliğine, özgünlüğüne, çeşitliliğine, yaygın etkisine dikkatlerini yoğunlaştırdıklarını vurguladığı konuşmasında, "O halde, biz farklı bir kongre yapmalıyız ve bildirimlerin iyilerini seçip okunması, yararlı bir kitap ortaya koymalıyız niyetiyle yola çıktık." dedi.

Prof. Dr. Turan Karataş, Merkezimizin, Türk Tarih Kurumu gibi, Türk Dil Kurumu gibi "Türk Kültür Kurumu" şahsiyetine kavuşmasını arzu ettiklerini ifade ederek, konuşmasına şöyle devam etti:

"Kültürümüzün her alanında bilimsel değeri olan projeleri destekleyen bir 'kültür akademisi' hüviyetini kazanması için çalışmak gerektiğinin bilincindeyiz. Sosyal bilimler alanındaki çeşitli enstitülerle işbirliği yaparak kültürümüzün yaygınlaşmasına, zenginliğinin farklı iklimlerde duyurulmasına hizmet etmek görevimizdir. Bu hassasiyetle çalıştığı sürece, Kurumumuzun kültürel sahada sağlıklı, güvenilir bilgi üretiminin merkezi olacağına, itibarının daha da artacağına inanıyoruz."

İçinde yaşadığımız topluma, kültürümüzün göz kamaştırıcı görkemini sunacak ve ona değerlerini tanıttacak âlimlere, âriflere, bilgelere, aksakallılara, âkil insanlara ihtiyaç olduğunu ifade eden Prof. Dr. Karataş, Kurum olarak bir ödevlerinin de, bu kıratte insanlara her yerde, her zaman her türlü desteği sağlamak olduğunu söyledi.

Kültür araştırmacılarının sayısını ne kadar çoğaltırsak o denli zenginleştiklerini dile getiren Prof. Dr. Karataş, "Edebiyat ve insanî bilimler fakülteleri, öğretmen adayları yetiştirmek hedefinin ötesine geçip kültür araştırmacıları yetiştirmelidir. Bu konuda, kurum olarak üzerimize düşen bir vazife varsa yerine getirmeye hazır olduğumuzu söylemek isterim." dedi.

Prof. Dr. Karataş bilginin çarçabuk üretilip hızla ve bilinçsizce tüketildiğİ bir çağda yaşandığına dikkati çekerek şunları söyledi:

"İnternetin kolaylığı, yazılı kaynakları sanki itibarsızlaştırıyor yahut önemsiz kılıyor. Ayrıca, bir yığın arınmamış bilgiyi dolaşıma ve kullanıma sokuyor. şu anda genel ağı, adeta bir bilgi çöplüğüne dönmüştür. Bu olumsuzluğun önüne geçebilmek için, genel ağıda kullanıma açık olacak bir Türk Kültürü Sözlüğü'ne acilen ihtiyacımız vardır. Kültürümüzün bütün şahsiyet, dönem, oluşum, terim ve kavramlarının madde madde içinde yer alacağı böyle bir sözlükten dünyanın her bir yanındaki insanımız, güvenle, iç huzuruyla yararlanacaktır. Her maddesi uzmanlarına yazdırılacak böyle bir sözlük hazırlamak, Kurumumuzun öncelikli hedefleri arasındadır."

Prof. Dr. Turan Karataş, başkanı olduğı Kurumun hedeflerini sıraladığı konuşmasında Türk kültürüne, sanatına ve edebiyatına özgün eserler kazandırmış sanatkar ve âlimleri ya da alanında ışır açan eserleri, büyük ödülleri vererek takdir ve teşvik etmek istediklerini söyledi. Ayrıca kurumun süreli yayını olan *Erdem* dergisini, uluslararası indekslere sokmak ve daha itibarlı bir konuma getirmek için çalıştıklarını ifade etti. Prof. Dr. Karataş, *Bilge* dergisini, üç ayda bir, yayın eleştiri dergisi olarak çıkarmayı planladıklarını dile getirdiğı konuşmasını, kongre katılımcılarına teşekkür ederek tamamladı.

Anadolu Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Naci Gündoğın konuşmasında kongrenin Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir'de ve bilhassa Anadolu Üniversitesinde yapılmasının kendisini gururlandırdığını söyledi. Prof. Dr. Gündoğın, kültürel

değerlerimize ve zenginliğimize sahip çıkmanın temel zorunluluğumuz olduğuna vurgu yaparak kongrenin başarılı geçmesini diledi.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı Prof. Dr. Derya Örs ise konuşmasında, kültürel mirasın Anadolu ile sınırlı olmadığını dile getirerek üç gün boyunca büyük resmin parçalarının kongre çalışmaları ile ortaya çıkarılacağını ifade etti. Prof. Dr.

Örs; Türk kültürünün dünyada parmakla gösterilecek büyüklükte ve az sayıda kültürlerden birisi olduğunu vurgulayarak, "Medeniyetimizin ve kültürümüzün büyüklüğü, kültürel mirasımızın ağırlığı altında adeta eziliyoruz. Kültürel mirasımız, sadece Anadolu ile sınırlı değildir. Büyük bir coğrafya içinde yüzyıllar boyunca tecelli etmiştir" dedi.

Cumhurbaşkanı Genel Sekreteri Prof. Dr. Mustafa İsen konuşmasında, Türk kültürünün dünyanın en zengin kültürlerinden birisi olduğunu dile getirdi.

Prof. Dr. Mustafa İsen, günümüzün uygarlığı ve teknolojisi bir yandan büyük imkân ve kolaylıklar sağlarken diğer yandan da bizden önceki toplumların ya da atalarımızın bize bıraktığı kültürel mirası koruyamama, bizden sonraki kuşaklara aktaramama sorununu da beraberinde getirdiğini vurguladı. Ayrıca kültürel mirasa insanlığın ortak mirası olarak bakılması gerektiğini ifade eden Prof. Dr. İsen,

"Kültürel mirasın yaşamasını, gelecek kuşaklara aktarılmasını insanlığın gelecekteki barışı ve kültürler üzerinde kurulacak sağlıklı diyalog için gerekli görmeliyiz. Daha mutlu ve barış içinde bir dünya yaratmak için kültürel mirasın korunması, gelecek kuşaklara açılan imkan ve fırsatları da kullanarak aktarılması gerekiyor. Türk kültürünün Yunus Emre'den Mevlana'ya Hacı Bektaş Veli'ye kadar bir çok tarihi şahsiyeti ve genel karakteri, insanlığın ihtiyacı olan barış ve diyalog süreçlerinin zenginleştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayacak niteliktedir. Bunu uluslararası toplumla daha fazla paylaşmalıyız." dedi.

Eskişehir Valisi Güngör Azim Tuna ise, kongrede, kültürel ve doğal mirasın korunması, yaşatılması ve korunması konularının tartışılacağını ifade ederek kongrenin Türk dünyasını ve insanlığı; iyiliğe, güzelliğe, hayra ve barışa davet eden manevi mimarların yetiştiği Eskişehir'de yapılmasından duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Kültür ve Turizm, Mili Eğitim eski Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, açılıшта yaptığı konuşmasında "Kültürün çok farklı tanımları vardır ama en basit tanımıyla kültür,

insanın hayat ve tabiat karşısında almış olduğu tavrıdır. Dolayısıyla bizim tabiatı çok iyi okumamız gerekiyor ki, kültürel gidişatımızın doğru olduğunu tespit edelim" dedi.

Dünyada saf bir kültürün bulunmadığına vurgu yapan Doç. Dr. Hüseyin Çelik,

"Süleymaniye Camii'ni muhteşem yapan, oradaki mimari tarz ve muhteşem işçilik. Mermerlerinin hangi ülkeden geldiği çok önemli değildir. Bu açıdan bakarsanız yeryüzünde saf bir kültürden söz edemezsiniz. En saf kültürler Afrika'daki kabile kültürüdür. Elbette milli bakış açısı, milli hassasiyetin olması kaçınılmazdır. Etnik saplantı içinde olup ırkçı davranmak felakettir. Dünyaya ırkçı bir bakış açısıyla kültürel beslenmeye tüm kapıları kapatırsanız beyninizi küçültürsünüz. Biz yeni şartlara ayak uyduramazsak çağın gerisinde kalırız. Kültür bir yakınlık ifadesidir. Türkiye'ye baktığınız zaman 76 milyonun oluşturduğu İslam kültür ve medeniyeti ağırlıklı bir medeniyet vardır. Türk milletinin oluşturduğu bir kültür ve medeniyettir ama Türk milleti sadece Türk unsurundan oluşmamaktadır" diye konuştu.

"Kültürel Miras" konulu kongrenin oturumları 24 Ekim Perşembe günü Anadolu Üniversitesi Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi'nde başladı ve 26 Ekim Cumartesi günü akşamına kadar, üç ayrı salonda ve eş zamanlı olarak gerçekleştirildi. Üç gün süren kongrede "kültürel ve doğal miras", "kültürel miras ve kimlik", "kültürel mirasın korunması", "kültür politikaları ve yönetimi", "kültür ekonomisi ve endüstrisi" ana başlıkları altında 123 bilim insanı tarafından 108 bildiri sunuldu.

Sonuç olarak, kongrede sunulan bildirilerle "kültürel miras"ın, geçmişten geleceğe uzanan çizgide disiplinler arası bir yaklaşımla okunmaya çalışıldığı ve kongrede amaçlanan hedefe ulaşıldığı söylenebilir. 26 Ekim Cumartesi günü 16.30'da kapanış oturumu yapıldı. Kapanışa Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Davut Aydın ve Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Muhsin Macit katıldılar. Başkanlığını Prof. Uğur Derman'ın yaptığı kapanış oturumunda Prof. Dr. Örcün Barışta, Prof. Dr. Fatma Çiçek Derman, Prof. Dr. Canan Parla, Prof. Dr. İlyaser Zakirova, Prof. Dr. Mehmet Törenek, Prof. Dr. Ekrem Arıkoğlu, Prof. Dr. Sabit Duman kongre ile ilgili görüşlerini ifade ettiler. Genç neslin ilgisinin çekilip, üniversite öğrencilerinin katılımının sağlanması gerektiği özellikle vurgulanan kapanış oturumunda, üç ayrı salonda eşzamanlı yapılan oturumların takip edilmesinin zorluğu dile getirildi. Bu kongreyle Türk dünyasının büyüklüğünün ortaya serildiği belirtilerek, iki yılda bir Türk kültürüyle ilgili sempozyumlar düzenleyip sonra uluslararası kongreler düzenlemeliyiz dendi.